

Prof. Jeffrey D. Sachs

Jeffrey D. Sachs Columbia Üniversitesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma, Sağlık Politikaları ve Yönetimi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörüdür. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'nın da direktörüdür.

Trump'ın enfekte olmasına neden olan yalanlar

Umarım ki Trump hastalığından kurtulur. Fakat onun iyileşmesi Amerika'nın O'nun kötü ve hatalı yönetiminden kurtulmasına yardımcı olmayacağı için aynı zamanda Biden'in yapılacak seçimde ezici bir siyasi zafer kazanmasını da umuyorum.

Dünya genelinde yoksullukları, talihsizlikleri, toplum için hayati öneme sahip temel sektörlerde çalışan işçiler olarak enfeksiyon kapma riskine açık olmaları veya karar vericilerin veya politikalara yön verenlerin hatalı kararları nedeniyle Covid-19 bulaşan milyonlarca kişinin aksine Birleşik Devletler Başkanı Donald Trump'ın Covid-19'a yakalanması tamamen kendi hataları yüzündendir. Trump'ın bilimi küçümsemesi, kamu sağlığı alanındaki tavsiye ve uyarılara karşı sergilediği küstahça umursamaz tavırları doğrudan kendi hastalığına neden oldu; fakat daha kötüsü, bu tavırları Amerika'nın tırmanan ve günümüz itibariyle 214 binden fazla kişinin ölümüne yol açan Covid-19 virüsünü kamçıladı ve yayılmasını hızlandırdı.

Pandeminin başlamasından itibaren dünya genelindeki halk sağlığı uzmanları virüsün yayılmasının durdurulması amacıyla halktan maske takmalarını, büyük toplantılardan ve kalabalık ortamlardan kaçınmalarını ve başkalarıyla aralarındaki fiziki mesafeyi korumalarını ısrarla rica ettiler, hatta adeta yalvardılar. Patolojik eğilim ve hezeyanları olan bir kişi olarak Trump'ın bu tavsiye ve uyarılar dikkate almaması, üstüne üstlük reddetmesi doğrusu kimseyi şaşırtmadı. Kendisinin ve eşi First Lady'nin test sonuçlarının pozitif çıktığını açıklamasından sadece iki gün önce Trump, maske taktığı için Joe Biden ile dalga geçiyor, alay ediyordu. İlk canlı Başkanlık Tartışma Programı'nda Trump, "Onun gibi maske takmıyorum. Onu ne zaman görseniz hep maske takıyor. Onunla ancak 60 metre uzaktan konuşulabiliyor. Üstelik bir de şimdiye kadar gördüğüm en büyük maskeyi takarak boy gösteriyor" demişti.

Amerikalıların bilimsel okuryazarlığı yok

Halk sağlığı uzmanlarının ve yerel yetkililerin uyarılarını dikkate almayı reddeden Trump, son aylarda gerek iç mekanlarda gerekse dış mekanlarda birbirine çok yakın duran maskesiz katılımcılarla büyük ve kalabalık toplantılar gerçekleştiriyordu. Ayrıca Trump, personel için uygulanması gereken fiziksel mesafe ve toplantılarda maske takma kuralları dahil olmak üzere Beyaz Saray'da uyulması gereken temel önlemlere uymak şöyle dursun hepsini elinin tersiyle itti.

Trump'ın pervasızlığı sadece kendisini, eşini ve maiyetindekileri Covid-19'a yakalanma riskine maruz bırakmakla kalmadı ayrıca Amerika genelindeki taraftarlarının kamu sağlığına ilişkin uyarılarla alay etmelerini ve bulaşıcı hastalıklar uzmanlarını tehdit etmelerini, onlara gözdağı vermelerini teşvik de etti ve böylece hastalığın yayılmasına da sebep oldu. Ameri-

Trump'ın bilimsellik karşıtı gündemi tüm dünya için tehlike yaratmıştır. Onun yönetimindeki ABD, Paris İklim Sözleşmesi'nden ve Dünya Sağlık Örgütü'nden çekilmiş, böylece iklim değişikliğine ve Covid-19'a karşı verilen küresel mücadeleyi bir anlamda kösteklemiştir.

kalıların büyük bir çoğunluğu temel anlamda bilimsel okuryazarlıktan yoksundur. Trump ve onun Fox News'daki müttefikleri gibi manipülatörler tarafından kolaylıkla yönlendirilmekte ve cesaretlendirilmektedir. Trump halk sağlığı konusunda sadece önemli ve etkin bir federal müdahaleyi engellemekle kalmadı aynı zamanda taraftarlarının ülke çapındaki tehlikeli davranışlarını da kışkırttı.

Covid-19'la temasta bulunan diğer dünya liderleri gibi Trump da kamu sağlığı alanındaki normal kısıtlamalara uyarak enfekte olmaktan kolayca kurtulabilirdi. Başta BK Başbakanı Boris Johnson ve Brezilya Devlet Başkanı Jair Bolsonaro olmak üzere yaradılışları itibarıyla Trump ile aynı kalıptan olan popülist politikacıların da enfekte olmaları hiç tesadüf değil. Hem Johnson hem de Bolsonaro aynen Trump gibi pandemi tehdidini önemsizmiş gibi gösterdiler ve rutin halk sağlığı önlemlerini şımarıkça ve böbürlenerek küçümsediler ve ihlal ettiler. Küresel ölçekte bir milyon kişi başına ortalama 133 ölümle karşılaştırıldığında bir milyon kişi başına 623 ölümle Birleşik Krallık ve 687 ölümle Brezilya da aynen bir milyon kişi başına 647 ölüm görülen Birleşik Devletler gibi dünya genelinde Covid-19 virüsünden en çok etkilenen ülkeler arasındadır.

Kuşkusuz ki Trump'ın bilim ve bilimselliği reddeden eğilim ve yönetim tarzının derin kökleri son zamanlardaki Amerikan siyaset ve kültürüne uzanmaktadır. Bu yönetim tarzı, modern Cumhuriyetçi Parti'nin Ronald Reagan'a kadar uzanan iki amacına uymaktadır. Bunlardan birincisi GOP'un (Cumhuriyetçi Partinin diğer ismi Grand Old Party'nin akronimi, Eski Muhafazakâr Büyük Parti anlamına geliyor) Hristiyan Evangelist kökeninin harekete geçirilmesidir. Bilimi reddetmelerinin kökleri Kutsal Kitabın kelimesi kelimesine tefsir edilmesine, İncil'in yanılmazlığı olarak bilinen bir inanca, dayanmaktadır.

Çevrecilik karşıtı görüş ve girişimler

İlişkili ikinci neden ise çevrenin korunmasını ve iklim güvenliğini amaçlayan yasa ve yönetmeliklerin önlenmesine ve iptal edilmesine yönelik girişim, karar ve eylemler karşılığında onlarca yıldır dünyanın en büyük altı veya yedi halka açık petrol ve gaz şirketi (Big Oil) ve Dev Kömür Şirketleri (Big Coal) tarafından cömert bir şekilde finanse edilmekte olan modern Cumhuriyetçi Parti'nin bağnaz ve aşırı öfkeli bir şekilde savunduğu çevrecilik karşıtı görüş ve girişimlerdir. Trump'ın sadece Covid-19'un kontrol altına alınmasına yönelik temel bilimi reddetmekle kalmayıp aynı zamanda Birleşik Devletlerin batısındaki kontrol edilemeyen dehşet verici yangınların ortasında bile temel iklim bilimini de reddetmesi hiç tesadüf değildir. Aynı şekilde, virüsün tamamen ortadan kaybolup gideceğini ilan ettiği gibi geçenlerde küresel ısınmanın da büyülü bir şekilde duracağına dair umutlar verdi: "Serinlemeye başlayacak. Sadece izleyin, göreceksiniz."

Laf aramızda, Bolsonaro bu bakımdan Trump'ın yakın bir kopyası. Hristiyan Evangelist kökeni ve çevrecilik karşıtı radikal fikirleriyle, iklim bilimini reddetmesiyle ve Brezilya petrol sektörünü destekleyen, hatta kayıran politikalarıyla ülkesini aynı biçimde yönetmektedir.

Fakat Trump bu bakımdan GOP (Cumhuriyetçi Parti) politikalarından herhangi bir sapma göstermemiştir. Çeyrek yüzyıl önce, Newt Gingrich, ABD Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçi Parti Sözcüsü olarak, Kongre üyelerine bilimsel ve teknolojik rehberlik yapan ve bu konuda bilgiler sağlayan Kongre Teknoloji Değerlendirme Ofisi'nin kapatılması yönünde baskı yapmıştı. Gingrich'in amacı çevrecilik biliminin, Cumhuriyetçi Part'iyi destekleyen sektörleri olumsuz etkileyen yönetmelikleri kurcalamasını ve canlandırmasını önlemekti.

Çin'e karşı Haçlı Seferi

Trump'ın bilimsellik karşıtı gündemi tüm dünya için tehlike yaratmıştır. Onun yönetimindeki ABD, Paris İklim Sözleşmesi'nden ve Dünya Sağlık Örgütü'nden çekilmiş, böylece iklim değişikliğine ve Covid-19'a karşı verilen küresel mücadeleyi bir anlamda kösteklemiştir. Bilimsel kanıtlar temelinde küresel krizleri ele alarak çözümler getirmek yerine Trump ve Evangelist Dış İşleri Bakanı Mike Pompeo, Çin'e karşı bir Haçlı Seferi başlatmaya çalışmıştır.

Trump'ın Covid-19'a yakalanmasının daha çok Amerikalının halk sağlığı ve iklim değişikliği konusundaki gerçekleri fark etmesine yol açıp açmayacağını bilmek zor. Gerçeklerin üstü Cumhuriyetçi Parti ve müttefikleri tarafından uzun bir zamandır ve sert bir şekilde örtülmüştür. Fox News, İncil'in yanılmazlığına ilişkin evangelist inanç ve kurumsal propagandalar ve kampanyaya yapılan katkılar Amerika'nın politikalarını yalanlar yerine bilim ve kanıta dayanan politikalara dayandırma eğilimini baltalamış ve zarar vermiştir.

Umarım ki Trump hastalığından kurtulur. Fakat onun iyileşmesi Amerika'nın onun kötü ve hatalı yönetiminden kurtulmasına yardımcı olmayacağı için aynı zamanda Biden'in bir sonraki ayda yapılacak seçimde ezici bir siyasi zafer kazanmasını da umuyorum. Olaylar bu şekilde gelişirse, Trump'a, 2021 yılını muhtemelen, çok değişik kanıtları, halen New York savcıları tarafından soruşturulmakta olan banka ve sigorta dolandırıcılığına yönelik suçlamalara ilişkin kanıtları yemin altında, incelemekle geçirme yolu açılacakmış gibi görünüyor.

Telif hakkı: Project Syndicate, 2020. **www.project-syndicate.org**